СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК L. Ч. 71 Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 30. березня 1942. No. 71. Jersey City, N. J., Monday, March 30, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016
THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Помер д-р Дмитро Левицький в Бухарі

НЮ ЙОРК. 25. березня (ПАТ). — Д-р Дмитро Левицький, відомий український політик та голова УНДО, найбільшої української партії в Західній Україні в часі, як вона була під Польщею, помер 5. березня ц. р. в місті Бухарі, столиці совєтського Узбекістану. Перед смертю большевицька влада звільнила його з тюрми куди посадила ще в 1939. році, по окупації большевиками Західної України.

—о—

Д-р Дмитро Левицький народився 1877. р. Працював спочатку на провінції як адвокат і організатор та член національно-демократичної партії. Потім перенісся до Львова, віддавшись головно політичній праці. В 1919. р. був послом Української Народньої Республики в Копенгазі. По прогрі українських визвольних змагань вертає на Західну Україну та стає до громадської, національної й політичної праці. Від 1925. р. є послом до варшавського сойму з рамени УНДО, а відтак стає головою Української Парляментарної Репрезентації. Як голова УНДО д-р Дмитро Левицький старався дійти до порозуміння з польським урядом і тому вступив в 1935. р. на шлях т. зв. „нормалізації", цебто порозуміння з Польщею. Та його політика угоди не принесла додатніх результатів. Як голова Української Парляментарної Репрезентації Покійний не тільки брав дуже активну участь в польському парляменті, але також на міжнародньому терені, виступаючи на конференціях національних меншен та на нарадах Міжпарляментарної Унії в Женеві. Їздив до більших европейських столиць, щоб там шукати попертя для української справи. В останніх роках перед теперішньою війною, уступивши з головства УНДО, Покійний відстав від політики, а керму УНДО перебрали Василь Мудрий та Володимир Целевич.

Коли большевики прийшли на Західну Україну в 1939., вони зараз арештували д-ра Дмитра Левицького, разом з такими українськими діячами як д-р Володимир Старосольський, д-р Володимир Кузьмович, Володимир Целевич та інші. Д-р Дмитро Левицький був у польському соймі одним з речників протибольшевицької політики. В одній зо своїх промов в варшавському соймі він перестеріг Польщу, що на неї чигає небезпека з заходу та зо сходу, та що тільки в спілці з вільною Україною вона може встоятися як самостійна держава.

Про його побут в большевицькій тюрмі нічого не було чути. Були поголоски, що він помер разом з Целевичем. Щойно тепер подав ПАТ відомість, що він помер на засланні в Бухарі, столиці азійської совєтської республики Узбекістану.

Президент Филипин Квезон Прибув до Австралії

Повідомляють, що до Австралії прибув филипинський президент Мануель Квезон враз з членами уряду. Кажеться далі, що це сталося в порозумінню з урядами Злучених Держав і Австралії. Президент Квезон переведе в Австралії реорганізацію свого уряду і буде працювати разом з ген. МекАртуром, що то заповів, що одним з перших його завдань буде визволення Филипин, згл. очищення цього краю від японських наїздників. Про Квезона кружляли ріжні чутки, які розпускала націстична пропаганда, щоб шкодити Злученим Державам. Його прибуття до Австралії та дальша тісна співпраця з ген. МекАртуром положили тепер тим сплїткам кінець.

Відограно Симфонію „Україна"

Радіо-стація W.N.Y.C. в Ню Йорку передала дня 26. березня велику симфонію американсько-українського композитора проф. Павла Печеніги-Углицького п. н. „Україна". Відіграла її на протязі 26 мінут Ню Йорк Сіти Симфоні Орхестра під орудою Е. Плотникова. З виконання симфонії взято плити, які можна набути в нюйорських радіових студіях, як це вже було проголошено. Симфонію, яка викликувала дуже миле враження попередило дуже добре сказане вступне слово про „Гайдамаки" Т. Шевченка, що послужили тлом для цього музичного твору.

В СІЧНІ ПОМЕРЛО 1,035 ОСІБ У ЛЬВОВІ

СТОКГОЛЬМ (Швеція). (Ройтер). — Українська Газета „Краківські Вісті" подає, що в січні 1942. р. померло у Львові 1,035 осіб, в тому числі 600 мужчин, 338 жінок та 97 дітей.

НІМЦІ ПЕРЕБРАЛИ БІБЛІОТЕКУ ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ

ЦЮРІХ (Швайцарія). — Як подає новинкарська аґенція ОНА, німецькі окупаційні власти на Західній Україні перебрали під свою зверхність всі більші бібліотеки у Львові. І так перебрали бібліотеку Наукового Товариства ім. Шевченка, яка мала 200,000 томів, бібліотеку Осолінських (700,000 томів), університетську, що мала 500,000 т. та вкінці бібліотеку Львівської Політехніки, яка мала 300,000 книжок. Всі ті книжки по викиненні проти-німецької та совєтської літератури, як теж книжок, що є на німецькому індексі, дано до т. зв. міської бібліотеки, що є під контролею націстів.

Німецький Грабунок Українських Земель

Польські джерела з Лондону подають:

Чим довше триває окупація Польщі, України та Білорусі, тим більше розкривається все більша дволичність німців. Це особливо видно на їх відношенні до українців і білорусів. Супроти тих народів вони взяли поставу таких „панів", що одною рукою обдаровують, а другою праужуть батогом. Чим же німці обдарували українців? Від кількох літ перед 1939. р., як теж опісля, вони обіцяли їм створення української держави. Але нині, коли величезна більшість території України є в німецьких руках, німці не спішаться з виконанням ось цеї обіцянки. Бож ніхто в світі, а навіть самі українці, не повірить, що надання українцям більших прав у Східній Галичині є кроком до творення визволеної „самостійної України". Зате кожний пізнає, що це є тільки засіб для боротьби українців з поляками і москалями.

Окреме місце займає грабунок українських земель. Це передівсім відноситься до робочих рук. Німецька адміністрація старається надати цьому грабункови „добровільний характер", вмовляючи в українців, що праця в Німеччині є „великим для них благословенням". Німецькі комісарі Східної Галичини, України, Волиня й Поділля оголосили недавно заклик, взиваючи українців до праці в німецькому промислі. В зазиві німці приріклюють, що робочий тиждень українців буде такий самий що німецький, а українці не будуть в нічому ріжнитися від робітників-німців. Та в дійсности справа мається інакше. Український робітник, хоч працює 60 годин тижнево, а німецький тільки 48, одержує ще й значно тяжчу працю, часто шкідливу та небезпечну для здоровля. Його заплата є на третину менша ніж заплата німецького робітника.

Індії Дають Самоуправу, а Потім Домініяльний Статут

З Ню Дельгі доносять, що сер Стафорд Крипс запропонував Індії від імені британського уряду наразі самоуправу, але з тим, що по війні має вона дістати свого роду домініяльний статут. Та щоб таке сталось, має вона зобовязатись вести з Японією війну аж до повної перемоги Обєднаних Держав.

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ КАПЕЛЯН

„Будучність Нації" подала відомість, що греко-католицький парох Саскатуну, о. Михайло Пелех, виїхав до Оттави, покликаний там військовою властею, щоб перебрати уряд капеляна для греко-католицьких вояків українців в трьох західних провінціях Канади.

УКРАЇНСЬКИЙ ВЧЕНИЙ ПОЛІПШУЄ ВИРІБ ШТУЧНОЇ ҐУМИ

Д-р Власюк, член Української Академії Наук, поліпшив на 25% продукцію ґуми, добувану в Совєтах з диких азійських ростин.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1979.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918, by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,

Американські Герої Чужинецького Роду

Дня 13. лютого президент Рузвелт нагородив Хрестом Визначної Служби шість борців за затоплення або виведення з чинности ворожого підводного човна коло Атлянтійського побережжа. Їх імена є типові для складу Американської Армії та вказують на вклади, зроблені американською молоддю ріжного національного та расового походження. Тими борцями були: лютенант Абернати, сержант Токар, капраль Доффи та рядові Куш, Дей та Раер. Авернати є шотляндець, Куш і Раер німці, Токар славянин, а Доффи ірляндець.

Недавно признання геройства дістав американський хлопець італійського роду, перший лютенант С. Билиболд Біанши, з Филипинських розвідчиків. В наказі за геройство сказано:

„Коли піша чета іншої частини дістала наказ змести два ворожі гнізда з кулеметами на Батаанському Півострові, лютенант Біанши з власної ініціятиви пішов з четою, провадячи частиною людей. Коли був ранений двома кулями, він спинився, але відкинув рушницю і почав стріляти з пістолі. Він знайшов кулеметну схованку і сам розбив її гранатами. Коли був вдруге ранений в груди двома кулями з кулемету, він виліз на верх одного тенку, вхопив проти-літаковий кулемет та почав ним обстрілювати міцні позиції, поки не був цілком скинений з тенку третьою тяжкою раною".

Перший американський рекрут, що дістав Конгресову Медаль Чести, був сержант ЛіРой Андерсон, американський хлопець скандинавського походження. Він був визначений за відвагу, керуючи тенком в нападі на японців.

Другий американський скандинавець, лютетнант Маршал Андерсон, був одним з перших, що віддали своє життя на Пацифіку. Ще заки японська куля вцілила його, він спустився парашутом з літака, він носив військовий Хрест Визначної Служби за те, що збив кілька японських літаків.

Перший американець, що дістав Конгресову Медаль Чести в цій війні, був лютенант Артур Нінінгер. Його предки німецького роду. Нінінгер був нагороджений за відвагу в бою за японськими лініями.

Капітан Артур Вермут, також американський борець з німецькими прадідами, сьогодня носить назву „Сержант Йорк з Филипин". Він забив 116 японців.

Лютенант Бойд Ваґнер, інший американський вояк німецького роду, літає з Визначним Летунським Хрестом за те, що збив 30 японських літаків.

Одним з перших героїв цеї війни є чех, що служить в американських частинах на Филипинах. У визначенні Департаменту Війни за відвагу, яке видано 22. грудня 1941. року, говориться:

„Своїм виявом особистого геройства та почуттям обовязку, технічний сержант Голруб не тільки оборонив свій власний літак від поважного ушкодження, але служив натхненням та живим прикладом для персоналу його частини".

Хоч мастер сержант Антоній Голруб, зі старої та шанованої чеської родини, не є американським громадянином, він носить Визначний Летунський Хрест за врятовання залоги тяжкого бомбовика підчас японського летунського нападу на Филипини.

ПРО „СОВЄТСЬКІСТЬ" І „ПОЛЬСЬКІСТЬ" ЛЬВОВА

Занепокоєний тим, що комісар Молотов в одній зо своїх промов ужив виразу „совєтська людність Львова", польський амбасадор в Куйбишеві, Станіслав Кот, вислав письмо до совєтського уряду та зажадав вияснення в цій справі. На свій запит дістав Кот 17. січня ц. р. таку відповідь уряду СССР:

„У звязку з особистою нотою Амбасадора Польської Республики Станіслава Кота, з дня 9. січня ц. р., Наркомдел (Комісарят Заграничних Справ) з рамені уряду СССР має за шану подати наступне:

„Наркомдел уважає неслушним твердження амбасадора Польської Республики, як у вище згаданій ноті, так і в інших документах, що міста Львів, Берестє, Станиславів й інші, які лежать в українській і білоруській ССР і входять в склад СССР, — знаходяться на „землях Польської Республики".

„Не уважаючи за відповідне входити в дискусії на тему історичних і правних підстав державної приналежности Львова, або якогось іншого міста, що є на території української чи білоруської ССР, Наркомдел уважає своїм обовязком повідомити Амбасаду Польської Республики, що на будуче не буде приймати довідома таких нот амбасади, що матиме цього роду твердження".

ВІДЗНАЧЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО УКРАЇНЦЯ В ПЕРЛ ГАРБОР

Щораз надходять нові відомости, з яких виходить, що в Перл Гарбор було в часі підступного японського нападу в дні 7. грудня 1941. року поважне число американських вояків з українського роду. Та найважніше в тому те, що ті вояки хоробро поводились і тепер дістають за те відзначення. До таких американських українців належить між іншим Р. Ж. Кава з Вунсакет, Р. Ай., син свідомих американських українців, членів У. Н. Союзу. „Ди Вунсакет Кол" згадує за нього уже другим наворотом. Подає, що він дістав від департаменту війни відзначення. Як пише ґен. Дейвидсон „за відважну і геройську поставу підчас вогню". В письмі підкреслено „незвичайне поведення і незвичайну хоробрість в часі, коли падали бомби і стріляли машинові кріси". Молодий вояк лікується тепер з одержаних ран.

КОШТИ УДЕРЖАННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ВОЯКА

Удержання одного американського вояка коштує $404.65 річно. Зо згаданої суми $175.20 видається на поживу, $162.05 на одіж, $15.79 на інші військові річи, а $15.61 на еквіпунок у бараках. Кріс, амуниція, платня та інші видатки не є включені до цеї суми.

На поживу для одного вояка видається денно 48 центів. Американський вояк одержує найліпшу військову поживу на світі. У військових таборах вояки на протязі одного тижня одержують: чотири фунти і 6 унцій мяса, 14 унцій курятини, 7 яєць, 9 фунтів городин, фунт каші, 2 фунти овочів, 14 унцій кави, 4 фунти і 6 унцій картопель і 4 фунти свіжого бляшанкового молока. Одіж вояка коштує $107.89. Прання та чищення одежі обчислено на $54.16 річно.

Кожний вояк одержує наступну одіж: 7 пар спідних штанято̀к, 8 спідніх сорочок, 9 пар шкарпеток, 4 пари черевиків, 2 пари урядових черевиків, 6 пар штанів, 6 сорочок, 1 вовняний плащ, светер, 4 краватки, капелюх, 2 шапки, маринарку, пасок, рукавички, хусточки і сталевий шолом. У додатку вояки одержують бритву, гребень, рушники, мішки для переховування біля, одно горнятко, ніж, вилки, ложку й інші особисті прибори.

ВІДНОВЛЕННЯ ПРЕСИ В ЧУЖИХ МОВАХ

Ураґвайський уряд видав розпорядження, яким дозволяє на відновлення щоденної преси в чужих мовах, яка була заборонена від 26. січня.

ПОЛЯГЛИ В БОЯХ ЗА МОРЕМ

„Будучність Нації" подає, що в боях за морем полягли два молоді канадійці з українського роду, а це: капраль Осип Романчук з Сейнт Кетеринс, Онтеріо, і Михайло Гуцуляк з Летбридж.